

ROSTA.

Szerkesztőségünk e helyen nyugtázza *A régi byblosi feliratok és az abc keletkezése* (Bp. 1926, 8° 42 l.) c. tanulmány beküldését. A kis mű utolsó fejezete a sinai feliratokról szól. A szerző a 40. lap 4. jegyzetében „Mózesre vonatkozólag” hivatkozik Gressmann cikkére, amely az *Orientalistische Literaturzeitung* 1925. évi 314. s. köv. lapjain jelent meg. Minthogy Gressmann cikke összefoglaló beszámolót ad a Sinai-feliratok irodalmáról és nem a 314., hanem már a 309. hasábon kezdődik, szükségesnek tartom a szerző hiányos hivatkozását a filológiai pontosság kedvéért az alábbi bilinguis szövegbemutatóval kiegészíteni [a szögletes zárójelek beszúrt szövege tölem való]:

Magyar szöveg

Gressmann

(38. l.) . . . Serabit-el-Hadem fennsíkján . . . Ehelyütt Flinders Petrie . . . hét fogadalmi tárgyon „ismeretlen jegyű feliratokat” látott.

(309. h.) Dann fand W. M. Flinders Petrie sieben Inschriften auf Tempelweihgeschenken in Seräbit-et-Hâdem . . . Er erkannte sie als eine fremde Alphabetschrift . . .

. . . egy régi tárna lejáratanál nyolc másik sziklafeliratot is talált . . .

. . . und acht auf Felstafeln . . . am Eingang zu einem alten Bergwerksstollen.

. . . úgy találta, hogy az emlékek feliratai K. e. 1500 körül keletkeztek.

. . . und setzte sie in die Zeit um 1500 v. Chr.

A rejtélyes feliratok kibetűzésével nem próbálkozott meg, csak annyit sejtett, hogy betűírásra akadt.

Er erkannte sie als eine fremde Alphabetschrift, ohne ihre Entzifferung zu versuchen . . .

. . . az európai tudományosság nem foglalkozhatott addig érdemben a feliratokkal, míg Gardiner . . .

Die grundlegende Entzifferung begann mit der Untersuchung Gardiners . . .

(39. l.) . . . megállapította, hogy a rejtélyes feliratok *nyelve sémi, írásuk pedig betűírás.*

. . . von denen er 15 mit Hilfe semitischer Buchstabennamen und — formen bestimmen zu können glaubte.

Megállapította azt is, hogy . . . 32 betűvel számlálható

. . . indem er 32 verschiedene Buchstabentypen vermutete . . .

Tizenötöt megkísérelt meg is határozni . . .

. . . von denen er 15 . . . bestimmen zu können glaubte.

. . . s leolvasta a . . . בעלת = Ba'alat szót.

Aber das einzige Wort, das er sicher las, war בעלת.

Ezt ugyanabban a folyóiratban Cowley még **תנת** istennő nevének *ki-betűzésével* gyarapította. [A magyar szerző sem a cikk címét, sem az író keresztnévét, sem pedig a folyóirat megfelelő kötet- és lapszámát nem idézi.] Gardiner szerint a sinai feliratok hangzójelei egyiptomi hieroglyphusok egyéb írásjelekkel vegyesen. Olyan sémiektől származnak . . .

(310. h.) Gleichzeitig schrieb in demselben Journal Cowley, der den Namen der Göttin **תנת** entzifferte. [Gressmann sem a cikk címét, sem az író keresztnévét, sem pedig a folyóirat megfelelő lapszámát nem említi.] Er [= Gardiner] sieht in dieser Sinai-schrift . . . einen Vorläufer des semitischen Uralphabetes auf der Grundlage der ägyptischen Hieroglyphen.

Sethe azon a véleményen van, hogy a sinai feliratok betűsora *igenis az eddig hiányzó kapocs* az egyiptomi hieroglyphusok és az északsémi abc között.

Sethe . . . Nach ihm ist die Sinaischrift . . . sie bildet *geradezu das bisher fehlende Bindeglied* zwischen den Hieroglyphen und der späteren semitischen Buchstabenschrift.

K. e. 1700 körül az egyiptomiak közé keveredett sémiak . . . az egyiptomi hieroglyphusok közül az *alkalmasnak ígérkezőket* kiválogatták, sémi névvel illették s a név első mássalhangzójának jelölésére használták. Érvényesült tehát az *akrophonia* elve.

Nach ihm ist die Sinaischrift um 1700 v. Chr. geschaffen worden aus *beliebigen* Hieroglyphen, die der Semit ihrer Bildbedeutung gemäss neu benannte und denen er dann *nach dem Gesetz der Akrophonie* die entsprechenden Buchstabenwerte beilegte . . .

Tizenhat jelet biztosra vesz betűi közül, ötöt *valószínűnek* [?] tart.

Er bestimmte 16 Zeichen als sicher und liess fünf *unsicher*.

Bauer ezzel szemben tagadja, hogy a sinai feliratok a hieroglyphusokból származnának, avagy pedig a föníciai betűsorral kapcsolatban állának. [Bauer *keresztnéve* nyilván az egyöntetűség kedvéért maradt el.]

Hans Bauer . . . widerspricht prinzipiell der Verbindung der Sinaischrift mit den ägyptischen Hieroglyphen einerseits und dem phönikischen Alphabet andererseits. [Többet Gressmann nem árul el Bauerról. A magyar szöveg hasonlóképen.]

(40. l.) Eisler [keresztnév ?] is tagadja a hieroglyphusoktól való származást.

Eisler [keresztnév nélkül] . . . leugnet die Herkunft aus den Hieroglyphen,

de elismeri,

nimmt *aber* an,

hogy a sinai feliratokat véső mesteremberek megszokták a hieroglyphusok vésését s ezért emlékeztet sémi betűjük is rájuk.

dass einige Zeichen allmählich ägyptische Form erhielten in der Hand von Semiten, die auch ägyptisch zu schreiben pflegten.

Huszonkettőt le is olvas a betűk közül

Eisler . . . der 22 Buchstaben festgestellt zu haben meint . . .

s összefüggő átiratokat és fordításokat közöl a sinai emlékekből. *)

Er hat zuerst auf Grund seiner Bestimmungen der Buchstaben *Lesungen in grösserem Umfange* zu geben versucht.

*) Jegyzet. Eisler: Die kenitischen Weihinschriften der Hyksoszeit im Bergbaugesamt der Sinaihalbinsel. Freiburg i. B. 1919. [Lapszám hiányzik. Im Breisgau = a szerző hozzátoldása.]

Eisler, „Die kenitischen Weihinschriften der Hyksoszeit im Bergbaugesamt der Sinaihalbinsel“, Freiburg, 1919. [Lapszám hiányzik.]

Lidzbarski . . . lényegében elfogadja Gardiner és Sethe megállapítását.

Littmann und Lidzbarski stimmten im allgemeinen Gardiner und Sethe zu . . .

Grimme és Völter csatlakoznak Gardinerhez és Sethéhez,

Grimme und Völter folgen den Spuren Gardiners und Sethes . . .

de Grimme azt tartja, hogy a sinai feliratok írástípusa a hieratikus formákból fejlődött.

Aber Grimme denkt nicht an die hieroglyphischen, sondern an die hieratischen Zeichen . . .

Ugyancsak ő — főleg a hosszú 349. sz. feliratról — Mózes nevét olvassa ki Hatšepšut királyné nevével kapcsolatban.

(312. h.) Wir beschränken uns hier auf die wichtigste Inschrift Nr. 349, die in der Übersetzung Grimmes lautet: [itt köv. a „hosszú“ szöveg, Mózes és Hatšepšut nevével] . . .

Bármennyire érdekes Grimme föltevése, az Európába jutott rendkívül gyarló másolatokból semmi biztosat nem lehet következtetni.

(315. h.) . . . wird man sie als Phantasie von vornherein ablehnen müssen, weil ihnen die sichere textliche Grundlage fehlt. Sensationelle Entdeckungen sind immer gefährlich . . .

(42. l.) [A tanulmány zárószavai] Ignoramus quidem, sed non ignorabimus.

(317. h.) [Gressmann szerény könyvismertetésének zárószavai:] Die wahre Wissenschaft bekennt sich hier wie in vielen Fragen lieber zu einem bescheidenen Ignoramus.

Ezek után az olvasóra bízhatom annak eldöntését, hogy melyik az „igazi tudomány“.

(Zolnai Béla)

*

Egy Szegeden élő poéta — Pestalics István — *Lélektani versek* (1926) címmel adta ki verselményeit. Hogy mért épen lélektani versek, arra nézve talán magyarázatul szolgál az alábbi idézet:

Fölépítettük már kicsi házikónkat,
Somogyi-telepen láttuk *ezt* jónak.

Munkálkodva itten békességben élünk
Így kívánja ezt a Közművelődésünk.

Hogy ki földje ez a táj itt?
Mellékes *velünk szemben*.

Előszavában szerénytelenül megjegyzi a költő, hogy műve „magányos órákban tanulságos és szívhez szóló kedves szórakozást nyújt az olvasónak”.

*

Sokkal gazdagabban buzog Szilágyi Jánosné szül. Sebők Judith vénája. *Költeményei* 224 lapos könyvben jelentek meg, a szegedi Traub-nyomdában; 1926-ban, szerző és férje jólsikerült arcképével, „Szívtől a szívig” alcímmel. Helyszűke miatt csak a *Fiatal asszony, öreg férj* elejét közöljük, mutatóba:

Ötven felé halad az öreglegény,
Fél a házasságtól, fél nagyon szegény.
Mamák közt találja fel boldogságát,
Azok közt akarja fellelni párját.

Lányok nem akarják *aztat* engedni,
A mamáknak nem kell már udvarolni.
Lányok karra fogják, viszik táncba,
Tudják, sok pénze van wertheim kasszába.

*

A pécsi kurir egy ízlésesen kiállított, mindenképen olvasásra készítő regényt hozott szerkesztőségünkbe. *Romhányi Sándor* írta *Az égi kötelék* címmel és „Regény a budapesti élet forgatagából” alcímmel. A nyilván kezdő író munkáját, aki bizonyára halálos komolyságú műnek szánta, humoros olvasmányúl igen ajánlhatjuk. A szerző egy új regénystilust kreált, a kéjgáz és szóvirágbokor naív felkeknek való egyvelegét. Mintha nem is Romhányi *Sándor*, hanem egy dilettáns írónő sugalmazná a regény páthosát. Ime néhány idézet a hősök és hősnők költői beszélgetéseiből:

— . . . az én arcom a világ gyanakvó, vádló, szemrehányó figyelme előtt van és én ennek *a fátkyfátyennek kormát nem bírom lenyelni* . . . ellankadt boldogságom palántája és most sárgán konyul le íróasztalom fiókjában egy házassági válólevel dokkumentumában . . . maguk is letéphettek volna engemet és talán magának Pali, vagy Gyuri *gomblyukában hervadtam volna el* . . . Lekismeretem áll az élet várfokán. Én inkább a szükség karjaiba dülök . . . Kis íészkem tatarozására bíz *nem volt elég az a sok pehely, amit kiteptem magamból* és bizony el kellett fogadni a kakuk segítségét . . . az *imádóm ollója is serceg*

váram páncélján . . . A boldogság szömjúságának epekedő vágya él ajkamon, mert, mint mondom, *forrásomat bedugaszolta a távolság*, mely Ádámtól elválaszt . . . Az én szívem *száraz máglyarakás . . .* a szerelem olyan tüzes szikra, mely az erkölcs falának romjain is áttör . . . az élet sokszor megváltoztatja a boldogság nemi föltételeit . . . *a pletykák tüzes nyelvéről elvontam az én személyem olajos kannáját . . .* Méltóságod kezében van a boudoir kulcsa. Nyissa ki és engedje be ifjú vágyaikat! . . . néha negyvenéves asszonyok már becsukják boudoirjuk ablakát, hogy *férfivágyak illatára* be ne áramoljon raita . . . *föl kell töltenem* a hitvesi hűség pislogó világítótornyát . . .

Azt is megtudjuk, hogy mért *Égi kötelék* a forgatagos regény címe. De ezt már nem a szereplők mondják, hanem a maga nevében írja a szerző:

„Ölelő tekinteteikben az egymásra utaltság bizalma sűrűsödött össze és úgy léptek egymás mellett, *mint két kutya, akiket égi kéz vezet egy pórdzon*“.
(133. l.)